

TOTEM

Tidsskrift ved Religionsvidenskab,
Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet
Nummer 49, forår 2022
© Tidsskriftet og forfatterne, 2022

Originalsprogsopgave: Latin

Paulus og romermenigheden

Indhold

1. Oversættelse	2
1.1 Paulus' brev til romerne, kapitel 8, vers 1-11	2
2. Parafrase af tekststykket	2
2.1. 8,1-4 – Befrielsen fra syndens lov.....	2
2.2. 8,5-8 – Liv og fred	3
2.3. 8,9-11 – I ånden, ikke i kødet.....	3
3. Kommenterende gennemgang	3
3.1. Kontekst	3
3.2. 8,1	4
3.3. 8,2.....	4
3.4. 8,3.....	5
3.5. 8,4.....	5
3.6. 8,5.....	6
3.7. 8,6.....	6
3.8. 8,7.....	6
3.9. 8,8.....	6
3.10. 8,9.....	7
3.11. 8,10.....	7
3.12. 8,11.....	7
4. Drøftelse af Paulus' forståelse af loven	8
5. Litteraturliste	12
6. Bilag	14
Bilag 1	14
Bilag 2	14

1. Oversættelse

1.1 Paulus' brev til romerne, kapitel 8, vers 1-11

8,1 Nu er der altså ingen forbandelse for dem, som er i Kristus Jesus - dem, som ikke vandrer efter kødet. **8,2** For livets ånds lov har i Kristus Jesus befriet mig fra syndens og dødens lov. **8,3** For hvad der var umuligt for loven, hvori den var svag gennem kødet— Gud har sendt sin søn i syndigt køds lighed, og for syndens skyld har Han fordømt synden i kødet, **8,4** for at lovens retfærdiggørelse opfyldes blandt os, som ikke vandrer efter kødet, men efter ånden. **8,5** For dem, som er i overensstemmelse med kødet, de tænker de ting, som er efter kødet. Men de, som i sandhed er i overensstemmelse med ånden, de erkender de ting, som er efter ånden. **8,6** For kødets visdom er døden, men åndens visdom er liv og fred. **8,7** Eftersom kødets visdom består i fjendskab mod Gud, fordi det ikke underlægger sig Guds lov, for det kan det heller ikke. **8,8** De, som er i kødet, kan ikke behage Gud. **8,9** Men I er ikke i kødet så sandt som Guds ånd bor i jer, men hvis nogen ikke har Kristus' ånd, tilhører han ikke Ham. **8,10** Men hvis Kristus er i jer, er legemet dødt for syndens skyld, men ånden er i sandhed liv på grund af retfærdiggørelsen. **8,11** Men hvis Hans ånd, som opvakte Jesus fra de døde bor i jer, Han, som oprejste Jesus Kristus fra de døde, så vil Han levendegøre også jeres dødelige legemer, for Hans ånds skyld, som bor i jer.

2. Parafrase af tekststykket

2.1. 8,1-4 – Befrielsen fra syndens lov

I forlængelse af det foregående kapitel, gør Paulus det klart for modtagerne af brevet, at den spaltning, han tidligere beskrev, ikke længere gør sig gældende for Kristustilhængerne. Selvom Kristustilhængerne stadig er kødelige og legemlige mennesker, vandrer de ikke længere efter kødet, og er blevet fri for syndens og dødens lov gennem dåben (8,1-2). Dåben betyder nemlig, at Kristustilhængerne er blevet begravet med Jesus (jf. 6,3-4). Loven var ”svag gennem kødet”, og havde ikke nok gennemslagskraft. Gud sendte derfor sin egen søn, Jesus Kristus, ned til mennesket, og det er i kraft af Jesus' død på korset, at Kristustilhængerne er blevet befriede fra spaltningen (8,3). Med befrielsen fra syndens og dødens lov, er Kristustilhængerne nu i stand til at vandre efter ånden, og ikke efter kødet (8,4).

2.2. 8,5-8 – Liv og fred

Paulus forklarer, at der er forskel på dem, som er i overensstemmelse med kødet, og de, som er i overensstemmelse ånden, og insinuerer samtidig, at der stadig findes mennesker, der er i overensstemmelse kødet, i modsætning til Kristustilhængerne. Kristustilhængerne modsætninger tænker stadig på kødelige ting og *"det gamle bogstav"* ((Mose-loven), jf. 7,6), alt imens Kristustilhængerne erkender det, der gælder, nemlig det åndelige (8,5). Paulus understreger sin pointe ved at påpege, at det kødeliges visdom består i død og fjendskab med Gud, samtidig med, at det åndeliges visdom består i liv og fred med Gud (8,6-7). For at have liv og fred med Gud skal man behage Gud, hvad de, der er i kødet, ikke kan (8,8).

2.3. 8,9-11 – I ånden, ikke i kødet

Paulus understreger atter, at Kristustilhængerne ikke længere er i kødet, fordi de har Guds ånd boende i sig og samtidig fremhæver han, at de, der ikke har Kristus' ånd, og derfor stadig lever i synden, slet ikke tilhører Gud (8,9). De, der tilhører Gud, har Kristus i sig, og deres legemer er 'døde' for synden, så synden ikke længere kan styre dem – de er blevet retfærdiggjorte, og er fyldte med Guds og Jesus' ånd (8,10). De Kristustroendes legeme nu er 'dødt' for synden, og Gud sørger for, gennem sin ånd, at holde deres legemer levende (8,11).

3. Kommenterende gennemgang

3.1. Kontekst

Paulus skrev dette brev til en eller flere menigheder i Rom, som han ikke selv havde været med til at grundlægge. Paulus har i det foregående kapitel beskrevet en form for spaltning i mennesket, der er skyld i, mennesket ikke gør *"[...] det gode, som jeg vil, men jeg gør det onde, som jeg ikke vil."* (7,19). Mennesket vil gerne gøre det gode, som er at følge (Mose)loven, men synden, der, helt animistisk, 'bor' i mennesket, forhindrer mennesket i at gøre det gode (7,20). Ifølge kapitel 7 vers 14 er loven åndelig, men mennesket er kødeligt, og det er dette der er grunden til, at mennesket er spaltet: 'Syndens lov' er i menneskets kødelige lemmer, og gør mennesket ude af stand til at gøre 'det gode' (7,23). Sidst i kapitel 7 spørger Paulus retorisk, hvem der kan befri mennesket fra denne spaltning, og han giver selv svaret: Jesus Kristus (7,24-25).

3.2. 8,1

Det faktum at Kristustilhængerne ikke har en 'forbandelse' over sig, skyldes, ifølge Paulus, Jesus Kristus' offerdød på korset. Hele målet med Kristusbegivenheden, som indelbar, at Gud nedsendte sin egen søn til menneske og lod ham dø for judæernes synder, var at ophæve denne forbandelse og dermed spaltningen fra de troende (Engberg-Pedersen 2015, 202). Spaltningen beskrives, som nævnt ovenover, af Paulus i kapitel 7. Paulus skriver, at forbandelsen ikke eksisterer for dem, "*som er i Kristus Jesus*", hvilket må inkludere alle Kristustilhængere af både judæisk og hedensk etnicitet. Samtidig betyder dette, at der her er en stærk markør mellem Kristustilhængerne, der her udgør en in-group, og alle andre, der udgør en out-group (Petersen 2015, 181-182). In-group er den gruppe, man er en del af og identificerer sig med, mens out-group er de 'andre', som står udenfor sin egen gruppe. Den franske sociolog, Émile Durkheim (1858-1917), mente, at kulturelle fællesskaber, som i dette tilfælde er gruppen af Kristustilhængere, altid har været vigtig for menneskets udvikling. Et kulturelt fællesskab – eller et samfund – består af en enighed om nogle fakta (fx at Jesus er død for vores synder), traditioner og skikke (fx dåben), love (fx Moseloven) osv. (Pals 2014, 88). Samtidig viser dette også at kristusreligionen er en kosmosreligion, der netop fokuserer på det kulturelle fællesskab og et fælles verdensbillede, mens samtidige religionsformer, byreligion, fokuserede mere på det etniske (Petersen 2019, 105). Paulus' insisteren på, at der er forskel på dem, der på grund af Jesus ikke længere vandrer efter kødet, og de, der stadig vandrer efter kødet, er en klar gruppemarkør, der skal mane til sammenhold blandt Kristustilhængerne. Er man Kristustilhænger, er Jesus død for dine synder, og man har ingen forbandelse over sig, men er man derimod af den tro, at Jesus ikke var Messias, er man forbandet.

3.3. 8,2

Paulus skriver i dette vers, at Jesus' ånd har befriet 'mig' (*me*), men der er ingen tvivl om, at dette 'mig' omfatter hele den kristustroende in-group, som han skriver brevet til. 'Livets ånds lov', som Paulus refererer til (og de andre gange, Paulus bruger ordet lov), kan lyde som en ny lov, men som James D. G. Dunn understreger det, er der stadig tale om Moseloven (1988, 436). Der er ikke tale om, at syndens og dødens lov, der har været i menneskenes lemmer, har været en anden lov end Moseloven. Judæerne har bare ikke kunne opfylde Moseloven uden Jesus Kristus' offerdød.

3.4. 8,3

Vers 3 er interessant, fordi der er et opbrud i sætningen, der kan gøre den svær at oversætte. Det skyldes, ifølge Troels Engberg-Pedersen, at Paulus ville understrege vigtigheden af Guds indgriben, ved at Han ofrede sin *egen søn* for at de, der nu er Kristustilhængere, kunne blive retfærdiggjorte (2015, 203). Da Jesus blev sendt ned til menneskene, var han selv af 'syndigt kød', og var altså i stand til at synde, ligesom Adam var det. Jesus blev sat i samme situation som Adam, men målet var, at Jesus, i modsætning til Adam, skulle fjerne synden fra menneskene. Adam havde adgang til fred og evigt liv, men syndede, og siden da herskede døden i kødet indtil Moses og loven blev til, jf. 5,14-17. Alligevel er døden blevet ved med at herske efter Moseloven, fordi synden har været i menneskenes lemmer. At loven er associeret med synd og død er ikke lovens egen skyld, men derimod kødets skyld, menneskets svaghed (Dunn 1988, 437). Kun Jesus kunne fjerne synden helt, og gøre de troende i stand til at opfylde moseloven. Paulus forklarer ikke specifikt hvorfor Jesus egentlig skulle dø, men vi må antage, at menneskenes overtrædelser af Moseloven skulle straffes på én eller anden måde, og Gud valgte at sende Jesus ned for at tage imod straffen via sin stedfortrædende død (Engberg-Pedersen 2015, 203).

3.5. 8,4

De troende er blevet befriet fra loven, så loven kan opfyldes af den troende, hvilket lyder selvmodsigende. Samtidig er selve loven blevet befriet fra syndens og dødens kræfter, så loven atter er en måde hvorpå menneskene kan opfylde det, Gud kræver af dem (Dunn 1988, 437). Paulus har en positiv attitude i forhold til loven, som han ellers i kapitel 7 vers 6 kaldte for "*det gamle bogstav*" – her kunne må forvildes til at tro, at man i stedet for loven, skulle tjene Gud ved trofasthed til Ham. Det er derfor vigtigt for Paulus at understrege, at loven stadig gælder, og ikke er blevet opfyldt gennem Jesus' offerdød alene, hvorfor han også gentager, at livet i Kristus, og ikke i kødet, er måden hvorpå man opfylder loven (Dunn 1988, 440). Det, at Paulus skriver, at man skal vandre efter ånden, lyder som askese. Askese handler om at leve efter en bestemt rettesnor og undlade at gøre bestemte ting, især ting, der giver nydelse. Askeseprogrammet skal fylde Kristustilhængernes liv og gøre og laden, indtil de bliver syndfri.

3.6. 8,5

I dette vers gør Paulus det igen meget klart, at ånd og kød er hinandens modsætninger. Godt nok er spaltningen væk, og Kristustilhængerne har som sådan ikke længere synden i deres lemmer, men Paulus lader ikke modtagerne tro, at de har forladt kødet og synden helt endnu. Den reelle frelse opnås først i døden og genopstandelsen (Dunn 1988, 441). Det, Kristustilhængerne har opnået på dette tidspunkt er en aktualiseret tilstand af at være syndfri – de kan altså stadig synde, men de *bør* ikke synde (*posse non posse peccare*) (bilag 1, Klostergaard 2020).

3.7. 8,6

Vers 6 er et kort vers, men et lige så kort budskab: Åndens visdom, som må være det, man opnår ved at vandre efter den, giver (evigt) liv og fred med Gud, mens det modsatte gør sig gældende med kødets visdom.

3.8. 8,7

I dette vers uddyber Paulus, hvorfor kødet fører til død. At vandre i kødet fører til død, fordi kødet er fjendtligt og fyldt med had og fremmedgørelse i Guds øjne, og dermed er det diametralt modsatte af Gud (Fitzmyer 1992, 489). Samtidig vil og kan kødet slet ikke underlægge sig Guds lov. Her hævder Paulus, at de mennesker, der vandrer i og efter kødet er jord-sindede, og nægter at følge Guds lov, fordi de ikke er i stand til at bryde spaltningen (ibid.). Paulus har tidligere i sit brev har opdelt Kristustilhængerne i judæere og ikke-judæere, hvor judæerne har haft en form for særret (jf. Rom 1,6), er det nu som om, at Paulus anklager judæerne for at være for stolte over deres privilegium. At tro at man har nationale eller etniske særrettigheder, er fjendtligt mod Gud, da det sætter for stort fokus på kødet (Dunn 1988, 443).

3.9. 8,8

Paulus mener, at målet med menneskelivet er at tilfredsstille Gud, hvilket både ikke-kristustroende judæere og Kristustilhængere søger at gøre. Dem, der ikke er Kristustilhængere, kan bare ikke opnå dette, da de er i kødet, og ikke i ånden.

3.10. 8,9

Paulus gentager flere gange i dette kapitel, også i dette vers, at modtagerne ikke er i kødet, da de har Guds ånd boende i sig. I samme vers understreger Paulus atter, at de, der ikke har Guds eller Kristus' ånd, de slet ikke tilhører Gud. Igen mener Dunn ikke, at Paulus udtrykker, at modtagerne rent faktisk er helt fri fra kødet og synden, og dermed frelste – de er kun på vejen til frelse. Deres trofasthed og loyalitet til Gud er på plads, og de er på sin vis 'kristne' (Dunn 1988, 443-444).

3.11. 8,10

Igen understreger Paulus, at modtagernes legemer er døde for synden. Det, Paulus flere gange fremhæver, at Kristustilhængernes legemer sådan set er syndfri, og alligevel forklarer dem, at de ikke er noget helt til vejs ende endnu viser, at Paulus forsøger at *prime* modtagerne. Gennem sin priming prøver Paulus at sikre sig, at modtagerne af brevet rent faktisk kommer til at vandre efter ånden og følge det asketiske program, han har givet dem. Kristustilhængerne skal have at vide hvor gode de er i forhold til andre judæere og hedninger, og hvor tæt på frelsen de er, men de skal lige have det sidste skub for at kunne opnå frelsens. Synd og død er stadig en del af Kristustilhængernes liv, men de er, i kraft af Jesus' offerdød, i stand til ikke at synde, og dermed opnå frelse (Dunn 1988, 444) (bilag1, Klostergaard 2020).

3.12. 8,11

Fordi Kristustilhængerne er (så godt som) åndelige legemer nu, som har fået Guds og Jesus' ånd i dåben, så kan de også gennemføre det offer, som Jesus gennemførte på korset, hvormed de *døder* deres legemer helt. Når Kristustilhængerne har gennemført askese, vandret efter ånden og til sidst dør, skal også de, ligesom Jesus, genopstå (Dunn 1988, 445). Det kan virke forvirrende, at Kristustilhængernes kroppe, ifølge Paulus, både er døde og dødelige på samme tid, men dette forklarer Troels Engberg-Pedersen fint: Kristustilhængerne er stadig mennesker af kød og blod, men de er en slags skaller, hvor det eneste, der virker i dem, er ånden. Deres fysiske sanser er i dvale, men når de engang genopstår, bliver de slukket helt, og kun ånden vil være i dem (Engberg-Pedersen 2015, 205). Jeg mener, at Rom 8,1-11 er et udtryk for, at Paulus forsøger at *prime* modtagerne, for at holde dem i trofastheden til Gud og på den rette (åndelige) vej mod frelse. Samtidig er det også en kraftig fællesskabsmarkør, der viser, at Kristustilhængerne og

Paulus er en del af den samme gruppe, der har fundet vejen til frelse, mens alle andre, er udenfor.

4. Drøftelse af Paulus' forståelse af loven

Som jeg tidligere skrev, kan Paulus' brug af ordet 'loven' være lidt svær at forstå, når man ser hans mange 'udgaver' af det. I kapitel 8 alene skriver han *"livets ånds lov"* (Rom 8,2), *"syndens og dødens lov"* (Rom 8,2) og *"Guds lov"* (Rom 8,7). Dunn og Engberg-Pedersen er dog enige om, at der i alle disse tilfælde er tale om den samme lov, Moseloven, men at den bliver set fra to forskellige perspektiver (Dunn 1988, 436) (Engberg-Pedersen 2015, 202). De to perspektiver er fra henholdsvis de, som vandrer i kødet, og de, der vandrer i ånden. I Rom 7,7 skriver Paulus noget interessant, nemlig at 'jeg' ikke kendte til synden, før loven kom til, og at 'jeg' ikke kendte til begær, før loven kom til. Jeg'et er selvfølgelig ikke Paulus selv, men judæere generelt, da Moseloven fandtes lang tid inden Paulus levede. Synden har eksisteret før loven, men loven har synliggjort den, og var loven aldrig blevet til, ville synden faktisk have været død (Rom 7,8). Selvom det kan lyde sådan, er det dog ikke ensbetydende med, at loven er lig med synd! (Rom 7,7a). Loven er heller ikke skyld i den tilstand af død, som den i kommentaren diskuterede syndslov og dødslov jo førte til, for *"[...] loven [er] hellig, og buddet [er] helligt og retfærdigt og godt"* (Rom 7,12), og *"[...] buddet, som var mig til liv, er blevet mig til død"* (Rom 7,10). Loven var givet af Gud og det var meningen, at den skulle give liv, ikke død, til dem, som overholdt den, og den ville aldrig befale mennesker at gøre onde ting (Fitzmyer 1992, 469). Synden var hele tiden til stede i menneskenes liv, men da loven kom, benyttede synden sig af loven: *"For at synden kunne vise sig, har den gennem det gode [loven], virket døden for mig, for at, idet jeg syndede over måde, den kunne blive til, gennem buddet"* (Rom 7,13b). Først med syndens synliggørelse, gennem loven, er menneskene blevet bevidste om synden, og det som om, at synden har brugt loven og menneskene aktivt til at blive større (Engberg-Pedersen 2015, 196). Heldigvis for de mennesker, der valgte at blive Kristustilhængere, mener Paulus, som jeg også udlagde i min kommenterende gennemgang af Rom 8,1-11, at Kristusbegivenheden har været med til at løse problemet med synden. Gennem Jesus' offerdød, var spaltning i menneskene ophævet.

En del af Moseloven, som jøder i dag stadig overholder, er omskærelsen, der omtales som en del af jødernes pagt med Gud i 1 Mos 17,9-10, og som til alle tider har været et

indeks for judæerne. Judæerne på Paulus' tid så omskærelsen som noget, der skulle overholdes, for at opfylde loven. I kapitel 2 og 4 af Paulus' brev til romerne går Paulus til rette med omskærelsen, som et krav for opfyldelse af loven: *"For omskærelsen gavner, hvis du overholder loven, men hvis du er en overtræder af loven, er din omskærelse blevet forhud"* (Rom 2,25) samt *"Og han som af natur er forhud, idet han opfylder loven, han vil dømmes dig, at du gennem bogstavet og omskærelsen er lovens overtræder"* (Rom 2,27). I min kommenterende gennemgang af Rom 8,1-11 blev det klart, at Paulus mener, at Kristustilhængerne skal overholde loven, altså Moseloven, men han er alligevel kritisk overfor omskærelsen, idet judæere, der ikke var Kristustilhængere, var omskårne, men ikke opfyldte loven, ifølge Paulus. Paulus har rent faktisk byttet om på, hvad omskærelse og forhud betyder i forhold til overholdelse Moseloven, men judæere, der er omskårne, men er Kristustilhængere, overholder selvfølgelig også loven: *"For at han også måtte være omskærelsens fader, ikke blot for dem, som er af omskærelsen, men også for dem, som vandrer i hans fodspor, som er forhuden i hvor fader Abrahams trofasthed"* (Rom 4,12). Abraham, der ses som judæernes fader, er ikke kun de omskårnes fader, men han er også fader for de, 'som er i forhuden'. Kapitel 2, vers 28 og 29 er interessante: *"For judæer er man ikke i det åbenlyse, og omskærelsen er ej heller i det åbenlyse i kødet"* (Rom 2,28) og *"Men den som er judæer i det skjulte og har hjertets omskærelse i ånden, og ikke ved bogstavet, hans ros er ikke fra menneskers, men fra Gud"* (Rom 2,29). Hedninge, der ikke er omskårede, er altså blevet 'judæere i det skjulte', en slags æres-judæere, ved at have 'hjertets omskærelse i ånden'. Der er tale om en symbolsk omskærelse, som Kristustilhængere af hedensk baggrund har fået, men som alle rettroende Kristustilhængere har. I stedet for at være judæer i det åbenlyse, hvilket vil sige at være judæer i kødet, skal man være judæer i det skjulte, hvilket vil sige at man er judæer i ånden (bilag 2, Klostergaard 2021). Den åndelige omskærelse giver ros fra Gud, ikke fra mennesker, hvilket tydeligt viser, at den åndelige, indre omskærelse på sin vis er mere kraftfuld i betydning end den fysiske og åbenlyse omskærelse. Omskårne judæere, er ikke automatisk frelste, og de opfylder heller ikke automatisk loven ved at være fysisk omskårne – den rigtige omskærelse er i hjertet, ikke i kødet (Fitzmyer 1992, 320-321). På den måde forstår Paulus Moseloven sådan, at alle, fysisk omskårne judæere og fysisk ikke-omskårne hedninge, kan opfylde loven, leve retfærdigt og blive frelst, så længe de er Kristustilhængere og derfor lever i ånden.

Fitzmyer, Dunn og Engberg-Pedersen er enige om, at Paulus' brev er skrevet til Kristustilhængere af hedensk og judæisk baggrund, og at den omtalte spaltning har været i *alle* indtil Kristusbegivenheden, men Stanley K. Stowers er af en anden overbevisning: *As the Spirit empowered Jesus Christ, so also the Spirit gives the gentiles a new mind (8:5-6), allowing them to submit to God's law (8:7)*" (Stowers 1992, 283). Stowers mener altså, at det kun er hedningene, der har syndet mod loven, og det bliver tydelig her: *"Nowhere does the letter claim that Jews also were given over into slavery under their desires and passions. They alone of all the nations have acknowledged and rightly worship the one God"* (Stowers 1994, 253). Ifølge Stowers' læsning af Romerbrevet, mener Paulus, at de, der har været i kødet, altid har været hedningene, mens judæerne altid har været i ånden, og har tilbedt Gud korrekt. Hedninge, der altså ikke er af judæisk baggrund, har godt nok ikke har nogen chance for at kende til Moseloven, så hvordan de have brudt sig mod den? Ifølge Stowers' læsning mener Paulus, at hedningene, på en eller anden måde er *"under the law"*, men at de regler og love, som hedningene har lært, ikke gjorde dem i stand til at indordne sig fremmed lov (Moseloven) (Stowers 1992, 278). Kristusbegivenheden har, ifølge Stowers, endelig gjort hedningene i stand til at tilbede og tilfredsstillende Gud, hvilket judæerne altid har kunnet. Jeg er ikke enig i Stowers' radikale læsning af Paulus, men hælder mere til Dunns, Fitzmyers og Engberg-Pedersens nye perspektiv.

Paulus mener, at loven altid har været den samme, men at Kristusbegivenheden har ændret Kristustilhængernes forhold til den. I stedet for at være i en situation, hvor mennesket er spaltet og ikke gør *"[...] det gode, som jeg vil, men jeg gør det onde, som jeg ikke vil."* (7,19) er Kristustilhængerne i stand til at lade være med at synde, opnå retfærdiggørelse. Er man ikke Kristustilhænger, er man stadig i spaltningen, og dermed gør Paulus op med judæernes gerningsretfærdighed, som blandt andet har indebåret en fysisk omskærelse for at opfylde Moseloven og tilfredsstillende Gud. I stedet, mener Paulus, skal man omskæres i hjertet (Rom 2,29), som i grunden betyder, at man skal være trofast mod Gud og Jesus Kristus. Det betyder, at troen på Jesus Kristus åbnede for, at alle ethniciteter kunne frelses, hvilket understreger religionens udviklingen fra byreligion til kosmosreligion (Moxnes 2015, 89) (Petersen 2019, 105). Det menneske, som Paulus skildrer i Rom 7,7-25 er i bund og grund et menneske, der ikke er Kristustilhænger eller Kristustroende. Den klassiske forståelse af Romerbrevet, som blandt andet Augustin og Martin Luther læste den, er, at Rom 7,7-25 skildrer en 'svag' kristen. Det svarer til

Luthers begreb om retfærdiggjorte kristne, der på én og samme tid er retfærdige og syndere (*simul iustus et peccator*) (Engberg-Pedersen 2015, 190-191). Luther og protestantismen brugte også Paulus' kritik af gerningsretfærdighed til at stereotypisere jødedommen og kritisere katolicisme, hvilket Paulus selvsagt ikke havde i sinde (Moxnes 2015, 88-89).

Opsummerende kan man sige, at Paulus' forhold til loven er, at han finder den nødvendig, da den afslører menneskets synder og samtidig menneskets behov for trofasthed til Gud gennem Jesus. Paulus mener dog ikke, at man efter Kristusbegivenheden fysisk skal overholde loven, men derimod åndeligt, for at tilfredsstille Gud og opnå frelse. Samtidig skaber Paulus, gennem sin forståelse af loven, et nyt fællesskab af Kristustilhængere, der går på tværs af etnicitet, og inkluderer både omskårne judæere og ikke-omskårne hedninge. Der er altså tale om en udvikling fra byreligion til kosmosreligion, og fra partikulær religion til universel religion. Han er derfor med til at skabe det, der sidenhen har udviklet sig til kristendom og dets forskellige grene med egne forståelser af Mose-loven, Det Gamle Testamente og Det Nye Testamente.

5. Litteraturliste

Engberg-Pedersen, Troels.

2015 "Paulus som filosof (Rom 7,1-8,13)". *Paulusevangeliet. Nye perspektiver på Romerbrevet*, redigeret af Kasper Bro Larsen og Troels Engberg-Pedersen, Anis, pp. 189-212.

Dunn, James D. G.

1988 *Word Biblical Commentary*, Wordbooks Publisher.

Fitzmyer, Joseph A.

1992 *The Anchor Bible. Romans*, London, Geoffrey Chapman.

Moxnes, Halvor.

2015 "Abrahams Gud for jøder og hedninger". (Rom 3,21-4,25) *Paulusevangeliet. Nye perspektiver på Romerbrevet*, redigeret af Kasper Bro Larsen og Troels Engberg-Pedersen, Anis, pp. 189-212.

Pals, Daniel.

2014 *Nine theories of religion*.

Petersen, Anders K.

2020 Bilag 1: Forståelsen af synd og retfærdighed i tidlig Kristusreligion.

Petersen, Anders K.

2021 Bilag 2: Den semiotiske firkant knyttet til omskærelsesdiskussionen i Rom 2,25-29.

Petersen, Anders K.

2019 "Om Jan Assmanns aksetidsforståelse, kosmos-religion og biologisk og kulturel evolution i kultur- og religionshistorien". *Foenix*. 66-106.

Petersen, Anders K

2015 "Romerbrevet 6: Kristusfigurens realitet hos Kristustilhængerne". *Paulusevangeliet. Nye perspektiver på Romerbrevet*, redigeret af Kasper Bro Larsen og Troels Engberg-Pedersen, Anis, pp. 161-188.

Stowers, Stanley K.

1994 *A Rereading of Romans: Justice, Jews, and Gentiles*, Yale University Press.

6. Bilag

Bilag 1

Forståelsen af synd og retfærdighed i tidlig Kristusreligion

Non posse peccare =
Ikke kunnen synde
Finaltilstanden for
Kristustilhængerne

Kristustilhængerne i handlingsfasen:
Posse [non posse peccare] = Kunnen [ikke
kunnen synde]

Posse non peccare =
Kunnen ikke synde

Non posse non peccare =
Ikke kunnen ikke synde,
dvs. man kan ikke andet
end at synde

Posse peccare =
Kunnen synde

Luther: simul iustus et peccator ("På en og samme tid retfærdig og synder")
Iustus in spe, sed peccator in re ("Retfærdig i håbet, men i virkeligheden synder")

Petersen, Anders K. *Forståelsen af synd og retfærdighed i tidlig Kristusreligion*, 2020

Bilag 2

Den semiotiske firkant knyttet til omskærelsesdiskussionen i Rom 2, 25- 29

Judæer i det skjulte =
Symbolsk omskærelse =
Kristustilhænger af
hedensk baggrund

Judæer i det åbenlyse =
Bogstavelig omskærelse =
Judæer af etnisk baggrund

Ikke-judæer i det
åbenlyse =
Ikke-bogstavelig
omskærelse =
Ikke-judæer af etnisk
baggrund = bogstavelig
omskærelse

Ikke-judæer i det skjulte =
Ikke-symbolsk omskærelse =
Ikke-Kristustilhænger af
hedensk baggrund =
Ikke bogstavelig omskærelse

Petersen, Anders K. *Den semiotiske firkant knyttet til omskærelsesdiskussionen i Rom 2,25-29*, 2021